
"Denkmalflege in der Deutschen Demokratischen Republik" - nowe czasopismo konserwatorskie.

Ochrona Zabytków 30/3-4 (118-119), 175

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Architektura, teren i zielen tworzą tu zintegrowany zespół. Układ urbanistyczny dolnego miasta oparty jest na sieci prostopadłe do siebie biegnących ulic obrzeżonych zabudową. Wprowadzenie nowych elementów w istniejące układy bez zakłócenia ich harmonii jest zadaniem bardzo trudnym. Autor przedstawia propozycję koncepcji, na których winien zostać oparty plan rozwoju miasta oraz unowocześnienie domów w istniejącym układzie i dostosowanie ich wyposażenia do współczesnych wymagań cywilizacyjnych.

I. Zdravković, *Obeležavanje nadzidivanja spomenika kulture pri njihovoj restauraciji i rekonstrukciji (Uwidadzianie nadbudowy zabytków w czasie ich restauracji i rekonstrukcji)*, ss. 33—35, str. w jęz. francuskim. Ocena sposobów uwidadziania partii nadbudowanych i uzupełnianych w budynkach zabytkowych w różnych krajach. Autor wypowiada się za przedzielaniem partii oryginalnych od uzupełnień blachą otowianą, której pasek wystaje na zewnątrz i pokazuje granicę.

M. Baltić, *Revitalizacija historijske jezgre Gornji grad (Rewitalizacja historycznego ośrodka Górnego Miasta)*, ss. 37—42, 6 il., str. w jęz. francuskim. Krytyka problemu zagospodarowania odbudowywanych i konserwowanych zabytków w centrum historycznym Zagrzebia, zmierzającego do zamiany tej części miasta w rodzaj wielkiego muzeum. Zdaniem autorki należy zmienić program i przeznaczyć Górne Miasto do takiego użytkowania, które bez naruszenia charakteru zabytkowego będzie mogło zapewnić mu dalszy rozwój.

R Findrik, *O projektu za uredjenje manastirskog kompleksa Pečke Patrijaršije — istraživanja, ideje, radovi (Projekt zagospodarowania kompleksu monasteru Patriarchii w Peći)*, ss. 43—57, 15 il., str. w jęz. francuskim. Projekt przewiduje zachowanie kościoła jako centralnego obiektu zabytkowego o największej wartości artystycznej bez zmiany sposobu użytkowania. Pozostałe budynki zespołu klasztorowego, opuszczone i zaniebane już przed wojną, winny zostać odrestaurowane i przystosowane do współczesnego sposobu użytkowania. Otoczenie zespołu klasztorowego należy uporządkować i zagospodarować dla potrzeb turystyki. Przy okazji prac inwentaryzacyjnych, projektowych i przygotowania realizacji prowadzi się wykopaliskowe badania archeologiczne.

S. Nedvidek, *Konzervacija crkve sv. Nikole u Starom Slankamenu (Konserwacja cerkwi Św. Mikołaja w Starym Slankamenu)*, ss. 59—65, 15 il., str. w jęz. francuskim. Cerkiew Św. Mikołaja w Starym Slankamenu, jedna z najstarszych w okręgu Srem, była opuszczona przez długi czas i zdewastowana. Konserwację rozpoczęto w 1966 r., a zakończono w 1968. W czasie prac odkryto wiele elementów, które wpłynęły na zmianę wyrazu architektonicznego obiektu. Odkryto zamurowane okna średniowieczne i dwa profilowane, dawne portale. Przełożono dach na budynku i wieżach. Przemurowano luk tęczowy, położono nowe tynki zewnętrzne.

J. Sevdic, *Konzervacija i restauracija ikonostasa Stefana Tenecog u vladickanskog trona sa konzervacijom freske u crkvi u Starom Slankamenu (1967—1968) (Konserwacja i restauracja ikonostasa Stefana Teneciego i tronu biskupiego wraz z konserwacją fresków w cerkwi w Starym Slankamenu, 1967—1968)*, ss. 67—70, 4 il., str. w jęz. francuskim. Ikonostas i tron pochodzą z 1794 r. W czasie konserwacji w 1903 r. wymieniono około 20% rzeźb, wiele partii przemalowano, rzeźbione elementy dekoracyjne w drewnie „pozłociono” brązem. W czasie obecnej konserwacji drewno zdezynfekowano ksyloliną (odpowiednik polskiego ksylamitu), ikonostas rozmontowano, usunięto przemalowania z 1903 r., uzupełniono braki i ubytki w dekoracji rzeźbiarskiej, oczyszczono z brązu i uzupełniono złocenia, odtworzono marmurzację lamperii i pilastrów. Na jednym z dwóch pilastrów odsoniętych po rozmontowaniu ikonostasu odkryto fresk figuralny, przedstawiający trzy postacie liturgiczne. W celu uwidocznienia fresku po zmontowaniu ołtarza przeniesiono go wyżej, na widoczny pilaster.

P. Momirović, *Nadgrobnii spomenici kod srpske pravoslavne crkve sv. Nikole u Starom Slankamenu (Zabytkowe nagrobki wokół serbskiej prawosławnej cerkwi Św. Mikołaja w Starym Slankamenu)*, ss. 71—74, 17 il., str. w jęz. francuskim. Na cmentarzu cerkwi w Starym Slankamenu zebrano pewną liczbę nagrobków, przeważnie typu tureckiego „nichan”, adaptowanych do potrzeb obrządku prawosławnego. Nagrobki mają dekoracje w kształcie krzyży greckich, rzymskich i maltańskich; pochodzą z okresu od połowy XVII do połowy XVIII w. Opis, klasyfikacja i charakterystyka obiektów oraz interpretacja oznaczeń symbolicznych.

M. Štrk, *Problemi zaštite od vlage pučke sakralne arhitekture na području Istre (Problemy związane z zabezpieczeniem przed wilgocią ludowej architektury kościelnej na terytorium Istrii)*, ss. 75—78,

2 il., str. w jęz. francuskim. Na terytorium Istrii zachowało się szereg gotyckich, kamiennych kościołów, o niewielkich rozmiarach, z bogato malowanym wnętrzem. Ze względu na freski problem zabezpieczenia tych obiektów przed zawilgoceniem jest szczególnie trudny, ponieważ nie można zastosować żadnej z metod powodujących gwałtowne osuszanie (np. elektroosmosa). Sposób, w jaki rozwiązano ten problem, pokazano na przykładzie kaplicy Św. Trójcy w Żminju. Na oczyszczonym sklepieniu położono nową warstwę izolacyjną, podobnie zabezpieczono fundamenty; zaprawę cementową w fasadzie zastąpiono wapienną. Ponadto zastosowano kanał powietrzny i usunięto zbędną zielen. Skuteczność zabiegów sprawdzono w okresie wiosennych deszczów.

M. G o j k o v i ć, *Neka iskustva u rekonstrukcijama starich srednjovekovnih mostova (Nieco doświadczeń w rekonstrukcji zabytkowych mostów średniowiecznych)*, ss. 79—87, 9 il., str. w jęz. francuskim. Autor przedstawił doświadczenia zdobyte przy rekonstrukcji średniowiecznych mostów w Skopje, Smederevo i Prizren. W projekcie rekonstrukcji uwzględniono wyniki badań historycznych, aspekty funkcjonalne, konstrukcyjne, estetyczne i dokumentalne oraz przeprowadzono analizy integralne wielu elementów.

M. L e s e k, *Ikonostas crkve sv. Nikole u Šidu (Ikonostas cerkwi Św. Mikołaja w Śid)*, ss. 89—94, 4 il., str. w jęz. francuskim. Studium historyczne ikonostasu barokowej cerkwi w Śid, wykonanego w latach 1786—1801 przez Michaiła Radosavljićia i Grigorija Nikolića. W początku XIX w. ikonostas był konserwowany przez artystę malarza Iovana Nedelkovića z Sombora, a następnie w 1940 r. zostały wykonane liczne przeróbki i modyfikacje. Przeprowadzenie niezbędnej konserwacji obiektu, usunięcie przemalowań i przywrócenie jego pierwotnych wartości pozwoli dopiero na właściwą ocenę dzieła i określenie miejsca, jakie w malarstwie serbskim z przełomu XVIII i XIX w. zajmował Grigorij Nikolić.

N. Pešić-Maksimović, *In memoriom Arh. Aleksandar Freudenreich (1892—1974)*, s. 93.

Recenzje książek i czasopism, ss. 96—97.

Oprac. Janusz Lehmann

DENKMALPFLEGE IN DER DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK — nowe czasopismo konserwatorskie

Z dużym zainteresowaniem powitaliśmy pierwszy zeszyt (nr 1 — 1975) nowego periodyku naszych sąsiadów zza Odry. Wydawca — Institut für Denkmalpflege w Berlinie (redaktor naczelny dr Hans Müller), zgodnie ze swoją dobrą tradycją zapewnił nowej inicjatywie wydawniczej wysoki poziom edytorski i merytoryczny. Laminiowana okładka, doskonały papier, czysty skład, wysoki poziom ilustracji — odpowiadają treści i zachęcają do lektury.

We wstępie redakcja prosi o wzięcie udziału w dyskusji nad zagadnieniami kulturalno-politycznymi i społecznymi ochrony zabytków oraz fachowymi rozwiązaniami stosowanymi w tej dziedzinie. W wyczerpującym artykule pt. *Ochrona zabytków w społeczeństwie socjalistycznym* prof. Ludwig Deiters, Generalny Konserwator Zabytków, omawia m.in. rolę zabytków w przeszłości, stosunek socjalistycznego społeczeństwa do tradycji i zabytków, ich znaczenie w kształtowaniu współczesnej świadomości, główne zadania służby konserwatorskiej. Ponadto zeszyt zawiera inne artykuły, komunikaty, noty informacyjne i recenzje.

Pierwszy numer czasopisma, które chwilowo będzie się ukazywało dwa razy w roku, uzupełniony jest dwiema wkładkami. Jedna poświęcona zagadnieniom technologicznym konserwacji zabytków prezentuje zabezpieczenie konstrukcji drewnianej więźby dachowej (łącznie z zasadami wprowadzania elementów wieńców żelbetowych na koronie murów), druga — wybrane zabytki miasta Mühlhausen (łącznie ze wskazaniem najnowszej literatury).

Nowe pismo niemieckich kolegów witamy ze zrozumiałym uznaniem jako pozycję bardzo potrzebną, dobrze wydawaną i rojącą dalszy rozwój, czego redakcji życzymy. Począwszy od 1978 r. będziemy uwzględniali „Denkmalpflege in der Deutschen Demokratischen Republik” w naszym przeglądzie czasopism konserwatorskich.

Redakcja